

Szerkesztői iroda:

Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:

Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
félre 2 frt.
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:

3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Tisztujtás előtt.

Alig egy hónap mulva az általános tisztujtás előestéjén állunk s mindaddig a kisebb körű s magán jellegű megbeszéléseken kívül nagyobb mérvű tanácskozások, kijelölések nem történtek. De ebből éppen nem következtethető az érdektelenség és a sem, hogy vármegyénk jelenlegi tisztviselő-karában, a tisztujtás folytán, változások nem lesznek. Hiszen, — hogy csak az erdélyi részeket vegyük, Hunyad és Torda-Aranyos vármegyét kivéve általában a miénkhez hasonló állapotra találunk; holott a legtöbb vármegyei ember, aki csak némileg is érdeklődik a közügyek iránt s az administratio férfainak munkásságát időnként legalább figyelemmel kíséri, — eddigelé már bizonyos meggyőződésre jutott, melyet — alkalmasszerűleg érvényesíteni is fog. Ez érvényesítésre pedig a tisztujtásra kitűzött idő előtti pár nap elegendő a legtöbb esetben, különösen nálunk, ahol a jól képzett, elméletileg s a mi földolag a közigazgatási tisztviselőnél: gyakorlatilag képzett, megbízható egyénekben bő választék még nincsen, legalább nincs annyi, mint Magyarország kevésbé pusztult, vagy éppen gazdag többi vármegyéiben.

A nagyobbserű általános érdekeltséget költött értekezletek eddig az alispáni szék betöltése körül forogtak, még pedig azon alkalomból, mivel pl. Temesben, Hunyadban és Torda-Aranyos megyében versenytársai akadtak a kormányzó alispánnak s a közvélemény az első és utolsó vármegyében új kezekbe kívánta letenni a vezetést. S ha jól felvesszük a dolgot, nagy igazság van abban, miszerint a megye alispánjában talpig derék, okos, munkás, az ügyeket jól ismerő, a személyeket érdeme szerint becsülő és személyes vizsgálatai által az egész vármegye közigazgatását a központban s a vidéken jól vezető férfit birjon a vármegye, kinek nemes ambíciója legyen úgy felelni meg a behelye-

zett bizalomnak, hogy eljárásában és intézkedéseiben folyton fokozódó eredményt és meglepedést mutathasson fel s hasonló eredményre buzdítsa a hozzá szeretettel s bizalommal viseltető tisztviselői kart is.

Okos, tapintatos és erélyes alispán mellett nem lehet rossz és hanyag, mulasztó és lelkiismeretlen tisztviselő. A tehetség megleli a tevékenységének s képzettségének megfelelő hatáskört, — a rossz pedig vagy szokik vagy szokik. És mi elmondhatjuk, hogy a magyar emberből kitűnő tisztviselő válik. Talán nem épen pedans és rubrika faló, — de olyan, ki buzgalommal és vasakarattal tud megfelelni hivatásának, ha — kellő elméleti és gyakorlati előismeretek megszerzése után oly főnök vezetése, majd ellenőrzése alá jut, a minőnek lenni kell egy alispánnak, a vármegye első tisztviselőjének.

Azt is be kell mindenkinek ismernie, hogy az alispán hivatását betölteni nem könnyű, sőt éppen terhes és kényes feladat. A vármegye közönsége különböző nemzetiségű, vallású, — különféle társadalmi állású és politikai meggyőződésű elemekből áll. Az egyházak, a katonaság, az állami hivatalok vezetői és tagjai, — felette közvetlenül az ellenőrző főispán, lefelé az eljárását szintén éber figyelemmel kísérő közönség között — a törvényszabta módon s a vármegye érdekeit tartva egyedül szem előtt eligazodni: bizony nem csekélység. Nemesek hivatala, hanem társadalmi állása is sok kötelességet ró reá s minden közig. tisztviselő hibázik, a ki mindkettő iránti kötelesegeit elmulasztja, — mert tudnia kell, hogy a közigazgatási tisztviselő nem lehet száraz bürokrata s igen sok dolgot nem magába zárkozva, vagy író asztalánál ülve lehet és kell előkészíteni és elintézni.

Ezen kis körvonalozásból is kitetszik, hogy ahol eddig mozgalom támadott a vármegyékben,

— ez méltán támadhatott az alispáni állás miatt, — mert bármily fontosak is különben a többi tisztviselői állomások, így pl. a főjegyző, árvaszéki elnök s a főszolgabírák hivatása. — ezekre csak azután lehet gondolni, ha a fontos alispáni székbe való férfit már birjuk. A vármegye közönsége kifejezheti azután nézeteit és meghatározhatja a cizélokot, melyeket elérni kíván, s utalhat azon módzatokra is, melyek szerint elérni akarja; — az alispán, ki a bizalmat bírja, tudni fog e kívánalmaknak megfelelni, mert megyéje iránti kötelességérzete mindig ébren tartja buzgalmát és tevékenységét.

Miután pedig Alsófehervárme oly derék, kipróbált férfit mondhat alispánjának, mint Csató János, kir. tanácsost s tisztviselőinek legnagyobb része meg tud felelni a hozzájuk kötött varakozásnak, — ne csodálkozzék senki, ha a tisztujtási mozgalmak időnap előtt nem indultak meg vármegyénkben.

Ohajtjuk és kívánjuk, hogy az ezután meginduló mozgalmak és tárgyalások a tisztujtás szerencsés sikerét biztosítsák vármegyénk javára.

A megyei bizottsági tagok választása.

Folyó hó 5-én több-kevesebb érdeklődéssel vettek részt a választók a m. bizottság egyegyed részének megválasztásában. A 12 választó kerületben összesen 643 választó vett részt. Általában elég részvét mutatkozott; mindazonáltal Abruóbányán, kevésbé Marosújvárt Alvinczen s Balázsfalván folyt némi közdelem. A választottak közül 36, tehát az íresedésbe jött helyek több, mint egyharmada, új tagokkal töltetett be. Az eredmény következő:

1. Nagyenyed városi vál. kerület, Török Dániel, dr. Bartok György, Vajna István, Benkő Márton, Lucze Sámuel, Horváth József, Ungerpek Miklós, Löcsei Sp. Lajos, Bójtka Zsigmond, 6-6 évre, Deli Ödön 3 évre.

2. Gyulafehérvár városi vál. kerület, Novák Ferencz, Zsakó István, Roska József, Klemens János,

TÁRCZA.

Hadi képek.

A helység tábor.*)

Szomorú reggelre virradtunk. Vagy tán nem is virrad? A szürkület ködös fátyla éjhomálynak is számot teenne. Az eső czeraszálakban kétségbeesítő egyformasággal ereszkedik alá a falu mohlepte háztetőire. Az eresz alja szelvében csurog. Az ég beborult, a merre és a meddig csak a szem láthat. Még csendes nyugalom uralkodik a hosszú faluban; csak egy-egy fészék alól mintha lódobogás hallanék, amott pedig az ajtó nélküli istállóból egy egy löféj kandikál elő. A czudar időt nézi? vagy az abrakot várja türelmetlenül? — Ha ez állatok el nem árulnák, senki sem mondaná, hogy e faluban egy gyalogezred szállt éjjeli táborba.

Ezek a falvak nagyon nyulósak ám. Békében a gazda szüknek találja a portáját; Mihály gazduram már tíz esztendeje pörben áll jobb felől szomszédjával balfelől szomszédjával és minden esztendőben ki-kijön a vármegye bizottsága az indszellérel együtt, mégsem tudták eldönteni, hogy kié hát az a félméteres terület, mely nélkül Mihály gazda sehogy se férhet el cselődségével. Háboruban egyszer dobszó, kürtészó hallik, — egy csapatoszlop jön a faluba, — ezek a segédtisztek, — egy pillantással megnézik az utcákat, házakat, udvarokat, fészereket, istállókat, a községházat, meg az iskolát, — ezalatt hosszú vonalban felvonult az ezred, — segédtisztek odavágtatnak

*) Mutatvány: „A mi hadseregünk” ez. műből.

a parancsnokhoz, — ni most összedugják a fejüket; gazduram ép azon tündök: ugyan mit is csinálnak hát most majd ezek a katonák? — de még végig se gondolta kérdését, már elég világosan megkapja rá a feleletet. Az ezredes ur csak egyet szólt, szerte széjjel vágtattak a segédtisztek és nyomban rá szétrebbent a hosszú ezred annyira csoportba, a hány századja van, gazduram még mindig az ezredes ur lovát nézi, — gyönyörű csikó! gondolja magában, — de nini — azok ott úgy tesznek, mintha csak épen az én portámra tartanak! — — az ám! — — és mikorra Mihály gazda benéz, már úgy találja, hogy ott a fészék alatt toporzékol egy bakasereg, a lovak meg már benn az istállóban vihognak, az altiszt meg épen a házi gazdát keresi. „Adjon Isten, bátyám uram!” — „Fogadj Isten, öcsém uram!” — „Sok vendéget kapott ugy-e?” — „Sok jó eltér együtt, öcsém...” — és nem is haragszik a gazda, hogy hivatlan vendégei ellepték egész portáját.

Tudja ő, hogy nagy sor a háború; azután meg az ő józan esze, még ha a vendégek nem is épen a mi nemzetünkben valók, vagy nem a mi nyelvünket beszélik, megérteti vele, hogy ezek mégis csak „a mieink”; végre pedig az ő Féri fia is oda van a huszárokkal, ki tudja merre jár, neki is jól esik ám, ha idegen földön jó szívet fogadják. Hát így esakhamar összebarátkoznak a gazda meg a vendégei és a kisdud falu, melyben eddig alig fért el a polgári lakossága, most ezen felül még 3000 vendégnek birt szállást adni. Ha derült, szép idő van, az oszlop lassan oszlik szét a szállásokba; itt a fészék piszkos, ott a lakosokban sok — bolha, itt nagy mosás van a háznál, ott meg épen kenyeret sütnék, itt beteg vagy halott van a háznál, oda meg épen most jött

a bábaasszony, — mind megannyi és alaptalan kifogás; a dörmögők azt hiszik, hogy e helység tábornál jobb volna a szabad tábor (persze ott künn a szőlők alján, vagy a tarajos legelőn a szilva fák között) és a sok finnyás válogatás mellett soká tart, míg a bekvártérozás véget ér. Bezzeg tegnap délután a dolog egész más kép ment. A szakadó eső jó szállásmester volt. Alig hogy az ezred bevonult, zsupsz! már el is tűnt. Az ezred segédtiszt alig bírta utolérni a zászlótartó századot, hogy egy szakasz a zászlót illő tiszteletadással az „állomásorségre” vigye; a 2. zászlóalj segédtisztje meg van akadá, hogy a mai „szolgálatot” kivezényelje: „A szolgálatot a 7. század adja. Állomásorség, a koresmában a templom mellett: 1 altiszt, egy hangász és 4 közember; vonat és pénztár őrség a templom mellett: 1 altiszt 6 emberrel; laktábor-őrség a falu déli és éjszaki kijáratánál, mindenütt 1-1 őrzető és 3-3 ember; mindezek d. u. 5 órakor az étkezés után felvonulnak.” Szegények ezeknek a rubája se fog ma megszáradni. De most kezdődött csak az élénk mozgalom a tekervényes falu minden zugában „11 század, ez a 4 udvar!” A százados szakértő szemmel nézegette az ő 4 udvarát és miudjárt számba vette a benne levő 3 fészert és egy istállót. „1 szakasz oda be! 2. és 3. szakasz ide! 4. szakasz abba a birka ólba! Számvivő altiszt, az irodát hozza lakásomra! Kürtös, az én lakásomra! Szakaszparancsnokok, mihelyt a beszállásolásnak vége lesz, a fegyvereket tisztogatni! A legénység rögtön főzzön és pedig a szállásadók kenyháján! Vigyázzanak, hogy a szalmában az emberek ne pipázzanak! 4 órakor fegyvervizsga. A faluból kimenni nem szabad! stb. stb.” Aztán eltűnt.

(Vége következik.)

Elvántotta, legtöbb
szef rend lovagjává
hangszerei nemesak
dön is nagy kivi-
kötöldöni elter-
skolának, melyekből
Gazdag választéku
eszer alkatrészekből.
beszerelés végett
nive küld.

1. Nagyenyed.

Grass dek Cassage in in	Megjegyzés
1	borus viharos derős csendes
4	borult
7	derős
11	derős
15	derős
19	derős
23	derős
27	derős
31	derős
35	derős
39	derős
43	derős
47	derős
51	derős
55	derős
59	derős
63	derős
67	derős
71	derős
75	derős
79	derős
83	derős
87	derős
91	derős
95	derős
99	derős

egyelőre eny-

Közli dr. F. D.

Török Bertalan.

János

Könnnyen vérző,
gyógyít és erősít,
képződését meg-
nal megszünteti
n á l a t n á l
szállít, valódi
Anatherin
SZÁJVIZE
mint eddig.

zandó
fogakat folyton egész-
szép állapotban tartja.

szájja mely leg-
jobb és leg-
foglans megerősítésére
rségű fogakat kölcsönöz
ny mint más fogporok a

a legjobb gyógy-
esen furdokhoz,
(nem glicerint). A leg-
ujabb és a legfinomabb
norma teszik.

1 frt és 1 frt 40 kr.
2 kr. Aromatikus fog-
Növényzappan 30 kr.
ppan 50 kr.

Vásárolja a Varró
kereskedőnél. 7-12

ismerése.

által beküldöt-
sijából szétosztot-
özött, kik most
kötűnő szappanai
appan fölötte jó
analában nagyon
aránylag o'eso
zdasági szappan
Venus szappanait
finomabb divat

amára 24 növény
gy számára ugyan
raforgó és Venus
arabot.

Tisztelettel
alás E-né,
Budapest.

Drottár Mihály, Popp György, Khon Ilyés, Körner Ignác, Kádár Miklós, Kovács Zsigmond, Pál István, Bójtó Lajos, 6-6 évre, Csiky László, dr. Deutsch Mór 3-3 évre.

3. A brudbánya-vevospataki vál. kerület: Képes Ferencz, Janki Kálmán, Molnár Albert, Gelei Kálmán, Raffay Zsigmond, dr. Bláha Gábor 6-6 évre.

4. Vizakna városi vál. kerület: Kremiczky Amand, Herepei Károly, id. Reihoffer Alajos, Timár János, Szöcs Sándor, Pávai József, Bakk Endre, Brandsch Frigyes, 6-6 évre.

5. Alvinczi vál. kerület: Medrea Joachim, Deák György, Úrmósi Ferencz, Komáromi Viktor, Szabó József, Kendefi Lajos, 6-6 évre.

6. Balázsfalvi vál. kerület: Dr. Gramma Sándor, Oityán Vazul, Enyedi Lajos, Pakorár Juon, Turk Bazil, Tornya Lajos, dr. Popp Alexandra, 6-6 évre.

7. Borbándi vál. kerület: Jovian Miklos Baranyai László, Andrej Lajos, Hosszu Emil, Kozma Gyula, Vadadi Gergely, 6-6 évre.

8. Magyigényi vál. kerület: Csuka Domokos, Tanczos János, Balogh József, Mezei Gergely, Nesztor Miklós, Metes Mózes, 6-6 évre.

9. Marosújvári vál. kerület: Juchó Ferencz, Zeyk Endre, Gelei Gyula, Elekes Albert, Fodor György, Vinczi Domokos, Sándor Jenő, Benkő Ferencz, Vajna Miklós, 6-6 évre. Burnác és László K. 3 évre.

10. Nagyenyed vidéki vál. kerület: Sándor János, Horváth László, Imreh József, Krisán Miklós, László Simon, Molnár József, Sebestyén Sándor, Solymossy Lajos, 6-6 évre.

11. Vingárdi vál. kerület: B. Splényi Henrik, Török Bertalan, Kolumbán János, Vinczei Miksa, Balázs József, Makkai Domokos, Fehér Alajos, Kolumbán Antal, Török Bálint, Buda Elek, Takács József, Vinczei Károly, 6-6 évre, Boér Jenő, póka falvi, 3 évre.

12. Zalatnai vál. kerület: dr. Szontagh Adolf, Oelberg Gusztáv, Alexy György, Barua Kálmán, Nagy Károly, 6-6 évre.

Felhívás,

Nagy-Enyed város és vidékének mélyen tisztelt közönségéhez!

A hideg tél ismét gyors léptekkel közel felénk. Szegényeink lelkére nyolag az aggodalmak sulya nehezedik, hogy honnan fogják venni a szükségességeket, melyek birtokában a téli idő zordonságait elviselhetik.

Midőn a nép szegényeit látjuk, aggodalommal telt felsohajtásait halljuk s valóban mostoha sorsuknak tudata keblünkben is nyugtalanító gondolatokat ébreszt, igen megnyugtató a koronás próféta Szent Dávidnak ajkairól eme biztató szavakat hallanunk: „Isten nem feledkezik el a szegényeknek kiáltásairól”. De ugyan ekkor füleinkbe cseng egy másik próféta Esaiásnak is eme figyelmeztetése: „Az éhezőknek megsegéd a te kenyeredet, a szegény bűjdösöket bevigyed házádba mikor mezeitelent látsz, megruházad”. Szemeink előtt lebegnek az első keresztényeknek nemes eljárásai, kik gyülekeztek szegényeit oly megható módon segélyezték s segélyezési munkásságuk rendszeresebben és sikeresebben gyakorolhatása czéljából kegyadományok föléből alakított és növelt közpénztárat hoztak létre.

Főleg a kiesinyek, az árvák azok, kiknek részére kenyarúntet megsegéni, kiket ruházni, kikre nézve a bennük rejlő szellemi erők kifejtését, annak a léleknek, mely isteni szikra mindnyájunkba kiművelésé lehetővé tenni a mi mennyei Atyántól ránk bizott szent kötelesség.

Nagyenyed városában már évek óta fenn áll és „a szegény tanulókat segélyező kör” elnevezése alatt ösmeretes jótékony egyesület ezen magasztos czélnak szolgálát, ezen szent kötelességnek teljesítését tűzte maga elibe feladatul.

Évek folyama alatt összegyűjtögeti a nemessziv emberek által ajándékozott viseltes ruhadarabokat, kisebb nagyobb összegből álló pénzádományokat s ezen kegyadományokból tanintézetekben beiratkozott szegénysorsu növendékeinket tölire a szükséges ruhaneműekkel ellátja nem, vallás és nemzeti különbségre tekintet nélkül.

Segélyező körünk — szép eredménnyel tett eleget mind ez ideig eme nemes feladatának, minthogy Nagyenyed és vidékének nemesen érező, művelt lelkű közönsége — megható mérvben nyilvánult áldozatkészsége által — ezt körünknek lehetővé tette.

Mig mélyen tisztelt közönségünk emberbaráti törekvéseitől becses támogatást meg nem vonja, körünk kész működését folytatni s szegénysorsu tanulóinkat, erejéhez mérten továbbra is gyámolítani. — Azon édes reményben, hogy ezen támogatásban jövőre is részesülni fogunk, az alkalmal nyolag azon alázatos kéréssel fordulunk városunk és vidékünk mélyen tisztelt közönségéhez

kegyeskedjék e humánus czél és törekvés támogatására szánt pénz vagy viseltes ruhadarabokból álló adományait f. november hó 28 ig a magyar-utczából és alszögből Müller Mihályné öngyűgyéhez, a piaczszorról Czirner Józsefné öngyűgyéhez, a Bethlen-utczából dr. Kovács Ölönné öngyűgyéhez, a várszeg-utczából és az ebből szétágazó mellék utczából László Gyuláné öngyűgyéhez, a tóth tövis utczából és a porond városrészből Buda Edéné öngyűgyéhez, a Szentkirály-utczából Török Bertalané öngyűgyéhez beküldeni.

Adományokat elfogadnak és illetékes helyre juttatnak a kör tisztviselői is.

Felhívásunkat koszorus költőnk Vörösmartinak eme szavaival zárjuk:

„Szólj, gondolj és tégy jót s minden jó gondolat és tett Tiszta tükörként fog vissza mosolyogni rád.”

A szegénysorsu tanulókat segélyező körnek Nagyenyeden, 1889. november 3-án tartott üléséből.

Shopf Lajos,
köri titkár.

Szilágyi Farkas,
köri elnök.

Uj gyógyszer.

Napjainkban sok gyógyszer, melytől régebben nagy hatást vártak, a lomtárba került, s viszont sürűen merűnek jel fel ujak, s ennek így is kell lenni, mert az emberiségnek haladnia kell, s még távol vagyunk attól, hogy a természetnek minden terményét s annak hasznát ismernők. Korunk azonban sokkal több uj gyógyszert hoz forgalomba, mint a korábbi korszakok, mivel a tökélyesebb eszközök s módszerekkel rendelkező vegytan bontás és vegytés útján lágioszámra állítja elő az eddig teljesen ismeretlen vagyületeket, s merész a távoli országok átkutatása közben uj meg uj anyagokat fedeznek fel. E lázas tevékenységnek köszönhetjük pl. a cocain felfedését, melynek segélyével nevezetesen szemoperációkat fájdalomtalanul lehet végrehajtani. De van a dolognak káros oldala is, melyre a közjó érdekében szükséges rá mutatni.

Orvosi szaklapokban, melyek a szakértő orvosi közönség számára iratnak, megjelenik pl. valamely tudós orvos értekezése, mely egy új szerrel eszközölt kísérletekkel foglalkozik. A czél az, hogy más szakértők is ismételjék a kísérleteket, hogy szakadatlan vizsgálódás útján talán évek mulva, megbízható véleményt lehessen alkotni az illető szer üdvös hatásáról. Azonban e közleménynek nesztét veszik a kotnyeles újdondászok s rögtön felalálják saját közönségüknek az érdekes hírt, hogy N. N. hírneves tanár egy congói növényben csalhatatlan szert fedezett fel sziv-tüdő- vagy idegbaj ellen. Az ilyet a közönség mohón olvassa, mert mindenkinek van egy efféle bajban szenvedő rokona vagy jó ismerőse. Az orvos kísérlete ilyen formán tehát tudomására jut a népnek. De miként? Rövid pár sorban szoritva, mert a közönség ideges s nincsen ideje olyasmit olvasni, a mi neki hosszadalmasnak tetszik. Az ismertetés rendszeren nem szól a szer mellék- és utóhatásairól, mert ez sokszor rontaná a feltűnést. Az ilyen kritikátlan eljárással hirre vergődik s általános elterjedésre jut egy-egy gyógyszer, melyet a lekiismeretes orvos csak bizonyos, szabatosan körülírt körülmények közt s csupán a legnagyobb óvatossággal mer beteginél alkalmazásba venni. Az ilyen híresztelés aztán felkapja egy-egy gyáros vagy gyógyszerkereskedő, s jöhíszemű leg, de szakértelem nélkül feldolgozza bonbonba, cukorkába vagy élet-elixirbe, s rövid idő alatt mindenütt kapható e szer és terjedelmes hirdetések magasztalják bizonyos betegségek ellen mint utólréhetetlen gyógyszert.

Ártalmára lehetnek ezek az egészségnök? bizonyára! De a közönség ugy okeszkodik, hogy a mit oly hangosan hirdetnek csak nem lehet mérég, hisz akkor nem engedj nek meg az elárúsítást. Aztán mire való a törvény?

Erre az a felelet, hogy olyan szerek is vannak, melyek csak hosszabb használat mellett hatnak méregként kártékonyan az idárendszerre, s igen sok a mostani uj szerek közül épen ilyen alattomos mérég.

A cocain pl. csak néhány éve jutott a közönség kezébe a reclam hirdetések útján s már odajutottunk hogy már vannak gyógyintézetek, melyek programjukba a morphiom kórság és álmatlanság mellé a cocainismust is felvették, ki hitte volna kezdetben, hogy az indiaiak által testerősítőként használt coca levelek annyira ártalmasak lehetnek. A cocainismus egy eddig ismeretlen idegbántalom, mely hatásaiiban gonoszabb a morphiom, kórságnál és szeszmergezésnél. Már is kezdik a hatások itt-ott a szabadeladást korlározni. De a káros hatása már meg van;

Más „kórság” is kezd már mutatkozni. A reclam felkapta az Antipyrin s magasztalja minden képzeltelű baj, még a kruputa ellen is. Anyira, hogy e szer, mely egyes orvos kezében megfelelő adagban használva, igen kitűnő hatása, az Anti febrin és Phenacetin-nel együtt házi szerré lett, mint akár a sodaviz és pezsgópör s derűre borura él vele a közönség egy egy bőséges borivás mellett átvirasztott éj után vagy izgult kedélye lecsillapítása végett. Ez a talzás is meg fogja boszulni magát s nemsokára hallani fogjuk, hogy N. N. ur vagy asszonyság, kénytelenek Ostendébe vagy egyebüvé

utazni, hogy kellemetlen Antipyrinismu sától szabaduljon.

Hát még hány más teljesen haszontalan uj szerre veztegeti a közönség a pénzt, melyek nem ártalmasak ugyan, de nem is használnak s csak az elárúsítót gazdagítják!

Mi a legjobb ellenszere ezen visszasságoknak? Bizonyára nem a rendőrség, mert a hotóságok szemeskednek ugyan, de előre nem sejtethik, hogy a vegytan a közel jövőben minő uj szereket fog előállítani, vagy a távoli világrészekben minő uj gyógyszeranyagok fognak feltűnni.

Aztán a hatóságok csak azt tilthatják el, a minek káros hatása már tényekkel bábizonyítható.

Ezen s hasonló más bajoknak egyedüli ellenszere az lenne, ha közönség ésszerűen s higgadtan viselné magát, s nem adva hitelt a nagy hangu hirdetéseknek semmi névvel nevezhető gyógyszer orvosi rendelet nélkül be nem venne. Következtesen vissza kellene utasítania minden uj vagy titkos gyógyszert, melyet a reclam felkarolt, mert így megvédheti testi épségét és életét.

a-b.

VEGYES HIREK.

— Áthelyezés. A nagyenyedi országos fegyintézet igazgatójává Sallak István szamosújvári fegyintézetü ellenőrt nevezték ki s Vajna Károlyt a szegedi kerületi börtönnél eddig alkalmazott ellenőrt hasonló minőségben Szamosújvárra helyezték át. Aczél Béla eddigi nagyenyedi ideiglenes igazgatót hírszeriat Szegedre helyezik át.

— Morvák Nagyenyeden. A tartós őzi eszések nagyon keservessé tették az idén a kezdő ezokorra-termelők állapotát. A répa kiszédes s a rajta tapadó sártói való megtakarítása nemcsak nagyon vesződéses de rendkívül költséges miveletnek bizonyult, mely egymaga csak nem annyiba kerül, mint az eddigi összes mivélés. Ez a körülmény arra bírta Straub János nagyenyedi bériót, hogy a Bottalusi ezokorgyártól munkásokat kérjen. Az igazgatóság nagy előzékenységgel 80 morva munkást bocsátott rendelkezésre, kik 18 frt általány árért végzik egy hold répanak kiszédesét és megtakarítását. E munkások nejeikkel együtt érkeztek s hajlandók lennének itt meg is telepedni, mely igyekezetüket telhetőleg elő kellene segíteni, ha a répatermelést meghonosítani akarjuk, mert a mi munkásaink gyakorlatlanok iss a végzett munkához képest drágák iss.

— Az EMKE. balázsfalvi iskolája alig nyílt meg s máris 75 tanulója van; ezek közül 42 fiu, 33 leány, kik között számos román és szász gyermek van. A helyiséget a folyó évben nem lehetvén meg kellően átalakítani már több pad nem fér be a tantermekbe s így a vidékről beadni szándékozott számos gyermeket nem lehet be fogadni addig, amig a közfalakat lebontva kétszeres nagyságra nem igazítják. A 80 gyermekre számított padok számát is meg kell szaporítani s ha így gyarapodik a tanulók serege, még egy tanítóra is szükség lesz. Az EMKE. bőkezű gondoskodását eléggé meghálálni nem lehet. Ily példák után kérünk mindenkit, támogassa az egyület.

— Néhai báró Kemény István és boldogult neje báró Bánffy Katalin tetemeit f. hó 12-én helyezik át Csombordon unnonan épített sírboltba a kegyeletes utódok: b. Kemény Kálmán főispán és neje báró Bánffy Polixéna. Gyászbeszédet Szász Domokos ev. ref. püspök fog tartani.

— Megkerült szökött rabok. A nagyenyedi fegyintézetből koelelebről megszökött 4 rab közül kettő Nagykanizsáig menekült, hol az egyik honos volt. Itt azonban a csndőrség mindkettőt kézre kerítette s már vissza is kísértette. A más kettő hir szeriat Parajd körül barangol s hibetleg hamar kézre kerül, ha a közeli Romániát még nem sikerült elérniök.

— Kellemes hir. Megbízható forrásból érkezett hir szeriat a 29-ik honvédzászlóaljnuk Nagyenyedről Kolozsvárra való áthelyezése egyelőre elmarad.

— A csombordi híd czölöpözési munkáját Kaukál vállalkozó még az őszön megakarja kezdeni. A mérnöki hivatal már kimutatta a helyét.

— Vadászat. Gróf Teleky Domokos Orbó községi erdeiben nagy vaddisznó vadászatot rendezett, mely pénteken vette kezdetét s szombaton folytatott Nimródjaink nagy örömére. Mig azonban a vadászok fáradozva fizték a vadat, — azalatt a kollegium erdejében sikerült verembe ojtani egy oly orias példányt, minő még vidékünkön iss ritkaság.

— Évi közgyűlés. A nagyenyedi gyümölcsészeti egyület ma délelőt 11 órakor tartja a polgármesteri tartja évi rendes közgyűlését.

— A hadadi (Szilágymegyében) virágzó ref. egyház község, mely a papi javadalmasz tekintetében erdélyi egyházközségeink között a legelsőik sorában áll. 35 folyamodó és 8 pályázatra bocsátottak közül, folyó nov. hó 3-án egyhangulag Kovács János eddig harasztosi lelkész választotta meg. Kovács János Nagyenyed város szűlőtte s ez okon kétszeres örömmel gratulálunk neki elért

szép sikere a hadadi eg akaratlan m — U nem kell lö nyomás szó

— A szegény tan gyűlését n állomás beté állapítása é ajánltattak tettek: Özv Török Bert Dénés Gyu lemondását ségeért, tikk hangulag m képpen álla fog ruhanes megkezd. állapította r táncmulats és egy thes

— Vallás- és Grail Eleor tanítóüöt — tanító jele

— A város Adol figyelmezte évre kivete kincstári t kezék mi inkább kif egygyütt v

— E gyűjtés tár minister. E könyvörador elődóm ált kibocsátott hatóságok hagyatnak foglalt az gyűjtési er első tisztv tere és est bíró egyén ennek e községi el területükö egyénekne kozott sza kezik, és szükséges an felhív törvényha felügyelje betartását a mennyi volna, az 889 évi o

Mig a port örökfényb d a l o m

Min kaptam a hozzá, r van irány giben férj nagykoru

Maj a ki tudv nem tudó kőtőben v romfiakat volt ősz

„Peterbur magát —

Az modurás legény 2 eleget, t tálás ut fejté, hog engedélyt is nyerte

smu sától szaba
talan új szerre
nem ártalmasak
az elárúsított

riszasságoknak?
tagok szemesked-
gy a vegytan a
állítani, vagy a
anyagok fognak

ják el, a minék
nyedüli ellenszere
nggadtan viselne
gu hirdetéseknek
si rendelet nélkül
ellene utasítania
melyet a reclan
si épességét és

a-b.

százas fejezetet
egyenységi ellen-
di kerületi börtö-
nő minőségben
ddigi nagyenyedi
helyezik át.
rtős öszi esőzések
ezdő ezukorrépa-
rajta tapadó sártól
zdságes de rend-
ly egymaga csak
szes mivelés. Ez
agyenységi börtö-
sokat kérjen. Az
morva munkást
ány árért végzik
aritását. E mun-
adók lennének itt
hetőleg elő kellene
ni akarjunk, mert
végzett munkához

blája alig nyílt
il 42 fű, 33 leány,
nek van. A helyi-
kellően átalakítani
be s így a vidék-
ket nem lehet be-
va kétszeres nagy-
számított padok
gy gyarapodik a
zükség lesz. Az
ghalálni nem lehet.
ogassa az egyelet.
n és boldogult
hó 12-én helyezik
a kegyeletes utó-
neje báró Banffy
ev. ref. püspök

A nagyenyedi
4 rab közül kettő
honos volt. Itt
kerítette s már
ariat Parajd körül
erül, ha a közeli

forrásból érkezett
nak Nagyenyedről
elmarad.

esi munkáját Kaukál
zdeni. A mérnöki

kos Orbó községi
pdezett, mely pün-
tatott Nimródjaink
fáradozva fűték a
sikerült verembe
ég vidékünkön is

di gyümölcsészeti
olgármesteri tartja
virágzó ref. egyház-
kintetében erdélyi
rában áll. 35 folya-
folyó nov. hó 3-án
eddig harasztosi
Nagyenyed város
tulálunk neki elért

szép sikere alkalmából. Egyidejűleg szerencsét kívánunk a hadai egyházközségnek is ezen egy értelemmel, egy akarattal megejtett papválasztáshoz.

— **Új löfegyvert talált fel Giffard vegyész, melyhez nem kell lőpor s a lőtárbá helyezett 300 golyót levegő nyomás szórja ki.**

— **A szegény tanulók segélyezése.** A nagyenyedi szegény tanulókat segélyező kör f. hó 3-án tartott rendes gyűlését nevezetessé tette: új tagok felvétele, titkári állomás betöltése, a f. évi felruházások mérvének megállapítása és a rendes működések sorrendje. Mint tagok ajánlottak és jegyzőkönyvben mint rendes tadok bevezettek: Özv. Swoboda Karolyné özv. Fűzi Dénesné ő nsga Török Bertalan, dr. Varro László és Schopf Lajos urak. Dénes Gyula titkár ref. lelkésznek megválasztva beadta lemondását. Elnök elismerését fejezi ki buzgó tevékenységéért, titkárnak Schopf Lajost ajánlotta, kit a kör egyhangulag megválasztott. A f. évi felruházások mérvét oly képpen állapítja meg, hogy 50 leány s 30 fiu gyermeket fog ruhaneműekkel ellátni. A gyűléseket meg e hóban megkezdi. A rendes működés sorrendjét oly képpen állapította meg, hogy f. hó 9-én tart egy házas jellegű táncmulatságot s még e hóban két rendes filérestélyt és egy thea estélyt. rendez.

— **Megegerősítés.** Örömmel értesültünk, hogy a Vallás- és közoktatás ügyi miniszter ur Krizmanicsné Grail Eleonora nagyenyedi állami polgáriiskolai rendes tanítónőt — és Sebestyén Sándor polgáriiskolai rendes tanítót jelenállásukban végleg megerősítette. Gratulálunk!

— **Az adózó közönség figyelmébe.** Nagyenyed város Adohivatala egy az általa kiadott hirdetményben figyelmezteti az adózó közönséget arra, hogy a folyó évre kivetett összes adó. hadmentességi díj és egyéb kincstári tartozások mind esedékessé váltak, tehát igyekezzen mindenki azt folyó november hó 15-én annyiival is inkább kifizetni, mert azok, azontul a késedelmi kamatokkal egygyütt végrehajtás utján fognak behajtatni.

— **Bellügyministeri rendelet a könyöradomány gyűjtés tárgyában.** 58.897/v. szám. Magyar királyi bellügyminister. Körrendelet. Több ízben tapasztaltam, hogy a könyöradomány gyűjtés szabályozása tárgyában hivatali elődóm által 1882. évi április hó 16-án, 18613. sz. a. kibocsátott szabályrendelet határozmányai egyes törvényhatóságok részéről és azok területén figyelmen kívül hagyatnak, s nevezetesen a körrendelet 2-ik pontjában foglalt azon rendelkezés, melyszerint könyöradomány gyűjtési engedélyt kizárólag csak a törvényhatóságok első tisztviselői, s ezek is csupán saját hatóságuk területe és csupán a saját hatóságuk területén illetőséggel bíró egyének részére adhatnak, be nem tarthatik, hanem ennek ellenére folszolgabírák, rendőrkapitányok sőt községi előjárók is falgosítva érzik magukat a kéregetést terülrőlükön még pedig gyakran idegen illetőségű egyéneknek is megengedni. Miután ezen eljárás a hivatkozott szabályrendelet határozmányaival egyenesen ellenkezik, és azonfelül számos visszaélés kuforrását képezi, szükségesnek látom a törvényhatóság figyelmét nyomatékosan felhívni arra, hogy a kérdéses körrendeletnek a törvényhatóság területén szigorúan leendő betartása fölött felügyeljen, saját közegeit, a szabályrendeletnek pontos betartására, illetve annak értelmébeni eljárásra utasítva a mennyiben pedig utasításának kellő eredménye nem volna, azok ellen teljes szigorral lépjen fel. Budapesten, 889 évi október hó 3-án. Gr. Teleki Géza, s. k.

CSARNOK.

Görög nász.

— A „Közérdek” saját külön tudósítójától. —
Athéne, október 27.

Mig Európa délnyugoti részén „busan dudál a portugál” — temetnek, addig itt Hellász örökfényben ringó vidékén „hejje hujja lakadalom!” —

Mint a „Közérdek” tudósítója, én is meghívást kaptam az ünnepekre. Annyival könnyebben jutottam hozzá, mivel Trikupisz miniszter elnök ur rendkívül le van irányomba kötelezve, ugyanis egyik leányát nem régiben férjhez kommandáltam, lévén ő excellenciája hat nagykoru hajadonnak felelős szerkesztője! . . .

Majd úgy jártam, mint a tót gyerek a lakadalomban, a ki tudvalevőleg riva fakadt abbéli bánatában, hogy nem tudott már enni a sok eledelből. Még a pireusi kikötőben voltunk és már hallottuk, hogy rikatják a baromfiakat a királyi udvarban. — Rámséges sok enni való volt összehalmozva. Kollegám Orloff Asinova „Peterburgszi Vjedomosti” levelezője boldognak is érezte magát — evett és ivott az egész orosz sajtó helyett. —

Az esketést megelőzőleg a pápa Krizosztomosz Komondurász elkezdett okvetetlenkedni a miatt, hogy a völegény 21 éves, katonai kötelezettségének még nem tett eleget, tehát meg nem eskethető. Csak hosszas kapacitálás után birtuk felvilágosítani ő kigyelme orthodox fejét, hogy szabályszerűen folyamodott már kivételes engedélyért az illetékes hadtestparancsnoksághoz, azt meg is nyerte. Aztán azon akadt fenn, hogy a menyasszony

nem hozott Berlinből hirdetési bizonyítványt és dimissiót — pedig a közelmúltban épen e miatt marasztalták el 300 frt pénzbürségben a jász-alsó-szent-fővényesi piébánost, a miért hirdetési bizonylat nélkül adott össze egy ifju párt. — Használó káznak elejét vevő Trikupisz ur rögtön sürgönyözött Berlinbe, az „elbocsátó” kieszt közölte és ekként Komondurász nr minden kívánságának elég lett tve. — Mentő vastag fejűek ezek a görög pópák.

A menyasszony igazán nagyon szép volt, azonban olyan hideg, mintha csak a jégverembe született volna. Nem látszott valami nagyon lelkesülni élet-orsának ezen jelentőségteljes fordulatán. Haj! az már régi dolog, hogy a királyleányoknak többnyire ahhoz a szeszélyes öreg urhoz a „Politikához” kell férjhez mennie, melyhez legkevésbé vonzódnak, később azonban még is csak bele törődnek, főleg ha a velők született politikával tul teszik magukat bizonyos illem szabályokon. Hogy a honvágy erősen megfogja viselni az ifju trónörökösnet is, arra ellehetünk készülv. Hiszen nálunk krumpli szedés-kor mult egy éve Tüzes Penzeit csak a harmadik faluba vitorák férjhez, hát nem négyezer ajult el a bucsuzónál, — négy napig csak kibirta a dicsőséget — de már az ötödik napon gyalog szaladt haza, hogy a házas élet gyötrelmeit szüleinek elpanaszolhassa. — Igaz hogy Penzinek nem is volt semmi köze a közép európai szövetséghez, bánatát tehát könnyebben is lehetett orvosolni az élelslátásu szülőknek! . . .

Mennyivel nehezebb a helyzete a szép porosz hercegnőnek, kinek ezuttal itt kell tündönni a Leonidás és Themistokles házájában a házasság politikájára és a politikai házasság esélyei felett.

A völegény egy fiatal gyerek. Az ő korában a m. ifjaink még javában csinálják az absenciát az egyetemen. Hej! pedig a völegénység korán sem olyan, mint az ugoroka, mely addig jó, míg éretlen, hanem olyan mint a dinnye, melynek előbb meg kell érnii! De hát ha így hozzák magukkal az európai politikai konstallációk, ki tehet róla! — Battemberg Sándor csak férfiasabb volt — még sem adták neki a mostani menyasszony néjét Viktóriát, megbosszulta magát — eldobta a hercegi koronát, elvett egy jóra való polgárlányt és lett belőle egy megelégedett polgár és boldog családapa.

Georgiász királylial is volt találkozásom. Nagyon örül a menyének. — Szívvelyesen fogadott és feszült érdeklődéssel kérdezősködött szép hazám közviszonyairól. Bizony felséges uram — válaszoltam neki — drága a só. nincs kenyér, nagy az adó, szakad a ruha stb. Mire ő is keservesen panaszkodott, hogy rosszul sikerült az idei termése, mert tenedősi uradalmában, hol más években kétszáz méter mázsa rizst aratott — az idén csak nyolczvan méter mázsa termése volt. Kiette a kukac, mint a mi biránk buzáját.

Este volt aztán a fényes lakzi. A város kivilágítva görög tüzzel és aszalt menykövel. A vacsorán tizenhatféle pecsenye volt, nagyrésben birkahusból mivel itt még a borju sniezlit is ebből csinálják. A király jobbán állt a velszi herceg — balján a német császár, mellette Bismark Herbert. Derék okos képű ur ez a Herbert és a Tisza fiukra csak hízegő lehet ez a név, melyet tudvalevőleg a politikai kerezsztégben nyertek.

A kilenczedik tál birkahusnál felállt a velszi herceg és egy tréfás pohárköszöntőt mondott az ifju párra. Elmondá miként teremté az Uristen Ádám apánk oldalbordájából az asszonyt, nem esoda ha hamis, mert férfi esontból készül valamennyi ma is; És hogy az asszony olyan, mint a gyenge nád, mely lenge szellőre is hajlik idebb odább stb. — Egyszóval Ádám apánk és Éva anyánk élettörténetéből igen elmés következtetéseket vont le az ifju pár épülésére! —

Orloff Asinov páturvári kollegám azt jegyzé meg, hogy szörnyen tréfás ember ez a velszi herceg, hanem majd ő lefözi egy komoly dikezióval. Rögtön fel is állt és kezdé: A sajtó önt lelket a századok méhében és testi alakot ad az excentrikus szellemek szülte retrográd ideák! . . .

Szerencsére nem folytathatta tovább, mert az anyakirályné torkán megakadt a pulykapecsenyéből valami goromba száka, tudokolni kezdett s mindenki hozzá rohant. Német és angol orvosoknak sikerült végre helyre igazítani az örömanyt, a mikor a vendégségnek is vége lett. Georgiász király felállt, engedelmet kért a kurta vacsoráért és azt szépen egészségünkre kívánta.

A fiatal pár kezét csókolt a királynénak, sőt a völegény nyakába borulva megindultan rebegé: Mámám beh boldog vagyok! . . . Az anya ellenben azt állítá, hogy nagyon rosszul érzi magát. Meglássátok gyermekeim — mondá — nagy eső lesz, halltal álmodtam a mult éjszaka! . . .

A völegénynek van egy nő testvére is, Mária — 14 éves gyönyörű teremtés. — Ugy hallatszik, hogy ezt valami orosz nagyherceg akarja elvenni. Szerény nézet szerint ez legjobb is lenne, mert ha a fejedelmek ilyenformán mind öszesesőgorosodnának, akkor talán csak véget lehetne vetni a folytonos fegyverkezésnek és kilá-

tásunk lehetne az általános lefegyverezésre illetve az örök béke. A mostani aktív 14 millió katonából rögtön haza lehetne bocsátani 13 milliót. Nem kellene ezután a katoná csak parádéra és arra, hogy mi békés polgárok a képviselő választások és tisztújításoknál valamiképp kárt ne tegyünk egymásban a fútykósokkeli kapacitálás alkalmával.

Másnap Orloff Asinov kollegámmal megnéztük a város nevezetességeit. Ő mindenáron lóháton akarta az utat megtenni, de a lónak több esze volt és vitéz lovagját a királyi palota sarkán úgy a földhöz vágta, hogy nagyót nyekkent bele. Felszedtem a kollegát — fájó tagjait Brázay-féle sóborszeszszel megkenegtettem és egy pohár vutkival háborgó belsejét lecicilapítottam.

Megjártuk az Akropoliszt, a Pántheont — a Tézusz templomát. Én poetikus lázba estem — ő politizált. Végre egészen kimerülve egy vendéglőbe tértünk üdítőül pálmabort kértem, de milyen nagy volt meglepetésem midőn egy Xerxes nevű pinczér a pálmabór helyett két hatalmas krigli sört szolgált ki nekünk. Kijózanodtam a berzasztó gondolatra, hogy Sólón és Lykurgus utódei — dicső klasszikus őseik nagy erkölcsiéből ennyire kivetkőztek. — Haj! mert köztük is már a nagy német civilizáció üttötte fel fejét. Orloff Asinov nem késett felvilágosító magyarázatokkal szolgálni és kísütötte, hogy Demosthenes és Plató sem irtóztak annak idején a magyar turós csuszától és tinódi karcostól — miért irtóznának tehát utódeik a söivástól? Óh! szent klasszicizmus hová lett a te nagy ékességed?! kiálték fel mély fájdalommal. — Soh'se törődj azzal pajtás! vigasztalt meg Asinov barátom, — bekebeleztük a professor urakba, jó helyt van ott. A holtakról jót, vagy semmit! —

Teljesen lehült kedély állapotban még egy bucsu látogatást tettünk Trikupisz miniszterelnök ur ő excellenciájául. Belépésünk alkalmával a hat kisasszony egyike a bájos Szofrozüne épen dagasztott. Abba akarta hagyni, de mi megdicsértük, hogy csak folytassa Nagysád a klavirozást — mert ugy szép a lány, ha dolgoz. Édes apjuk panaszkodott, hogy ezek e lányok ott vesznek már a nyakán, nem tudja férjhez adni őket. Vigasztaltuk, hogy bizony másfelé is csak ugy vannak az apák, kiket az Uristen hat hajadonnal áldott meg. Kijelentettük, hogy lapjaink hirdetési rovatában olyan reklamot fogunk csapni hazaérkezésünk után, hogy karácsonra mind a hat kisasszony férjet fog kapni. — Érzékenyen bucsuztunk el a most már megvigasztalódott édes apától és bájos leányától.

Tegnap óta utban vagyunk Konstantinápoly felé és ha csak valamiképp hajótörést nem szenvedünk — a Padisah szék helyéről is hiven tudósítani fogom a „Közérdek” et.)*

Kajabusz.

KÖZGAZDASÁG.

Mikor szedje ki a kigazda a takarmányrépát és hogyan rakja el?

Nagyobb gazdaságokban a répát már szeptemberben szedik ki, de a kisebb gazdák nem induljanak utánuk, hanem várjanak vele, míg megőrik s aztán lassanak derekasan a munkához. Ezt tanácsolja Gotthard Sándor a takarmányrépa termeléséről irt népies füzetben, melyet az erdélyi gazdasági egyeslet irodalmi szakosztályának könyvkiadó vállalata adott ki dicséretre méltó módon terjesztve a földmives gazdák között a gyakorlati gazdasági ismereteket.

A répa kisebb fagyokat még jól kibír, de ha áttagy, akkor el nem tatható, vagy legalább is sok vesződségbe kerül eltartása.

A földben megfagyott répát nem szabad addig kiszedni, míg a földdel együtt fel nem enged. „a föld kiszívja a répából a fagyot.”

A takarmányrépát leveleinél fogva húzdaljuk ki a földből.

Könnnyű kihuzni az oly répákat, melyek testének nagyobb része ugy is a föld között áll.

A kiemelt répákat halomra dobáljuk, úgy hogy egyegy halomba egy két szekérrakomány essék. Azután rögtön a répa nyakazásához kell fogni akként, hogy a levélszáratkát töben levágjuk a nélkül, hogy arépa testéből valamit eltávolítanánk.

Otthon rakjuk a répát rakásba; a rakások három szögű hasabot képezzenek.

A réparakás alja 3-4 méter széles lehet és erre gondosan öpítsük fel a rakást, hogy egyenes oldallakkal birjon és éiben végződjen.

Legszebb rakást készíthetünk, ha a répa fejét a külső soroknál gondosan kifelé ferdítjük. Mikor a rakás kész, a nélkül, hogy szalmát teritenénk a répára, beborítjuk 30 cm. vastagon földdel, vagyis egy jó ásonyomnyi földet rakunk rá.

A rakás felső élet nem borítjuk be egészen. Most így marad a répa 10 napig vagy két hétig. Az u. n. kúrtóket vagy szellőző csatornákat nem kell alkalmazni.

*) Igen kérjük!

Suerk,

Idő	Légnyomás közepes m. m.	Hőmérséklet C°			relatív nedvesség közepes %	Csapadék összeges mm	Megjegyzés	
		közepes	max. a	min. a				
2	59.8	9.2	11.5	5	97	2.7	borult csendes	
3	63.5	10.6	12	9	95	5.8	" "	
4	65	9.8	12.4	7.5	92	0.2	borult "	
5	65.8	7.1	13.4	4	91	=n	derős "	
6	67.6	6.2	8	4.5	98	=0.1	ködös "	
7	70	5.3	7	3	96	=0.2	" "	
8	65.8	7.7	11	3	89	=0.1	borult szélcsendes	
Egész hétről		65.3	8	10.8	5.1	93	9.1	" csendes
Előbbi hetek közti különbség		-2.8	+1	-0.9	+1.7	+3	+3.1	ködösebb

A jövőben valószínű időjárás: nagyfokú lehülés.
Közi dr. F. D.

Felelős szerkesztőség:

DR. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

Megjelenet új könyvek és naptárak KAPHATÓK WOKÁL JÁNOS könyvkereskedésében N-ENYEDEN.

Jogász-naptár, 1890. évre ügyvédek, bírák és közjegyzők számára szerkeszté Szántó József tizenegyedik évfolyam, ára 1 frt. 40 kr.

Az „Athenaeum” nagy képes naptára az 1890-ik évre, harmincegyedik évfolyam ára 1 frt.

Pallas nagy képes naptára, az 1890-ik évre szerkesztette Benedek Elek, ötödik évfolyam ára 1 frt.

Közigazgatási nemzeti kalendárium, hivatali és irodai használatra 1890-ik évre hivatalos adatok nyomán, ára 80 kr.

Mehet! humorisztikus zónanaptár 1890-re szerkesztte Pokrocz Adám, ára 60 kr.

Kis-lexikon, egyetemes ismerettár számos képes melléklettel, a köznapi életben előforduló 100,000 kérdésre azonnal ad pontos és megbízható választ, ára köve 2 frt.

Budapest régiségei, A főváros területén talált műemlékek és történelmi nevezetességű helyek leírása, szerkesztette Gömöri Havas Sándor, ára 2 frt 50 kr.

Salamón Ferencz, kisebb történelmi dolgozatai új kiadás, ára 1 frt 40 kr.

Shakspeare színművei 7 kötet. A megkranczos hölgy fordította Lévai József. Tévedések játéka fordította Arany László, ára 80 kr.

Karácsonyi regék Büchner Luiza nyomán a mi kedves gyermekeinknek nyújtja Tatay Karolin ára 1 frt 20 kr.

Az ipartörvény (1884 évi XVII törvény-cikk) a törvény hatályba léptének napjától kezdve 1888 év végéig kiadott miniszteri rendeletekkel és elvitatározatokkal kiegészítette, valamint egyéb utasításokkal és jegyzetekkel ellátta Grünvald József, ára 2 frt 60 kr.

Önügyvéd vagyis gyakorlati utmutatás mindennemű jogügyek elintézésére és a közéletben előforduló okiratok s beadványok szerkesztésére, a legújabb törvények alapján 373 irómanypéldával felvilágosítva, bírág. ügyvédek, jegyzők és felek használatára, írta Knorr Alajos IV-ik potkötettel bővített kiadás ára 9 frt.

A magyar génusz, rövid tanulmányok nemzetünk művelődésének történetéből, két részben, ára 1 frt.

Ünnepi és közönséges egyházi beszédek (III füzet) írta Révész Imre, ára 1 frt 40 kr.

Prédikatori tár, szerkeszté Szász Gerő, új folyam II kötet, ára 2 frt.

Egy alig használt lombfűrészeti eszköz a hozzá való rajzokkal, és egy félig elkészített öltöző tükör-keret faragványával együtt fele áron eladó.

A tükör-keret egy a múlt évi karácsonyi bazárban kiállított hű utánzata.

Ha kedvező ős engedi, két hét alatt, ha igen nagy fagyok jelentkeznek, úgy előbb teljesítjük a répahalmok második betakarását. Ekkor legalább 60 cm. vastag földréteget rakunk a már előbb felrakott föld fölé.

Ezt a nagyobb mennyiségű földet a répahalom körül ásott árokba vesszük, mi által azt is megakadályozzuk, hogy víz fusson a répa alá.

Minthogy a répa mindig a föld színénél fagy át, tehát a földréteg a föl színénél legalább egy méter vastag legyen.

Télen kibontjuk a répahalmot és néhány napra való készletet kiszedve, a kibontott nyílást vastag szalma réteggel betakarjuk. Trágyát ne rakjunk a nyílásra, mert az állat a trágyaszagú répat nem örömezt eszi.

Vermekben, kamarákban nem telet oly jól a répa, mint a jól kirakott és godosan betakart halmokban. Kézi vermek és kamarák azért jök, hogy bennük a halomból kiszedett répat néhány napi vagy heti szükségletünk fedezésére eltarthatjuk.

A répa leveleket szintén lehet értékesíteni. Még pedig legjobb, a mit csak lehet, ősszel feletetni belőle.

A répalevél 10-12 nap eláll a földön, ez alatt megfogy. Ezen időközben lehetőleg feletetjük. Ha mégis maradna eltenni való, úgy azt legalább 8 nap kell fonnasztani a mezőn, hogy vizének jó részét elveszítse.

Azután 2-3 méter széles és 1 1/2 méter mély vermet ásunk függőleges oldalakkal olyan hosszúra, hogy az elrakandó mennyiség bele férjen és ebbe betiporjuk a fonyadt levelet.

Pölyvát vagy töreket ne rétegezzünk a levelek közé. A vermet a föld színe fölött még 1/2 méternyire feltölthetjük, azután rétegenként erősen letiporva, felül polyvával behintjük, és 1 m. vastag földréteget terítünk rá s aztán sulyokkal leverjük és ha a répalevél súlyos s a földréteg repedést kap, azt mindig nagy gondnal betömjük és betapasztjuk.

Az így eltett répalevél télen kibontva sötét barna színű és kellemes szagú takarmány.

Gazdasági vegyesek.

* **Levéltevek a barackfákon.** A mint az őszi barackfákat leveleiktől megfosztjuk, a minek október végén vagy legkésőbb november elején kell történnie, a levélteveket az ágakról és törzséről levakarjuk s utóbbiakat 1 rész mészből és 3 rész vályogföldből kevert sárral bemázoljuk. A bemázolásnak kettős haszna van: az egereket távol tartja s a levéltevek petéit megöli Tavaszszal könnyen lemoshatjuk.

* **A spárgaágak őszi kezelése.** Október végén vagy november elején, a spárgatövek szárát mind levágjuk vagy lekaszáljuk, erre az ágyak földjét 1/2 lábnyira felássuk s az ágyak közé hányjuk s ezeket aztán lótrágyával vagy melegágyból való trágyával jól betakarjuk. Ősszel vagy télen a spárgaágakat többször árnyékszékki higtrágyával is megtrágyázhatjuk, a mely a spárgatöveket nagyra erősíti. A korom szintén igen jó trágya. Márciusban vagy áprilisban, a mint az időjárás megengedi, a földet ismét visszahányjuk az ágyakba, simára gereblyezzük s az ásóval az ágyak oldalait laposra verdessük.

* **A hagyma csirázásának megakadályozása.** A tére való, vagy ültetésre szánt hagyma kicsirázását igen könnyen megakadályozhatjuk, ha a földből kiszedve, száraz időben a napon esős, borult időben a kemencében jól megszikkasztjuk s egyenkint (nem pedig koszorukba fonva) tiszta, száraz szekrénybe rakjuk. A szekrénynek szintén száraz kamarában kell állnia, hogy a hagymák télen ne rothadjanak. Ily módon a hagyma egy évig nem csirázik ki.

* **A barackfák trágyázása hamuzsirluggal.** Franciaországban tett kísérletek szerint a hamuzsirluggnak rendkívül jó hatása van az őszi barackfákra, melyek termékenységét nagy mértékben fogozzák. Ezzel a francziák nem jöttek valami újnak a nyomára, mert Amerikában, hol óriási mennyiségű őszi barackot természetesen már régóta hamuzsirluggal trágyázzák a barackfákat, melyek alá nagy körben kiszórják. Az eső a hamut kilugozza s a szénsavas káli (a hamuzsír) a gyökerekhez jut. A fahamu különben nemcsak a barackfákra, hanem mindentéle gyümölcsfákra, valamint a szőlőre is igen jó trágya, mely nagyon megérdemli, hogy a gyümölcstermesztők összegyűjtésük és felhasználják.

* **Milyen hőmérsékletben erjedjen a must?** Ez a kérdés minden évben megújul, mert hisz az újbor minősége a szőlő minőségén és érettségén kívül főképp attól függ, hogy a mustot megfelelő hőmérsékletben erjesztették-e vagy nem. Számos kísérletet tettek már a must erjedésére legkedvezőbb hőmérséklet megállapítása végett s úgy találták, hogy a must annál hamarabb s annál erősebben erjed, vagyis forr, minél közelebb emelkedik a hőmérséklet a 30 C. fokhoz. Ha ennél magasabb fokra emelkedik a hőmérséklet, ez már nem válik előnyösre az erjedésnek, mert a helyett, hogy még jobban gyorsítaná, inkább lassítja, úgy hogy 40 fok melegen rendszeren már nem képződik több élesztő a mustban. Egyrészt 9 és

másrészt 36 C. fok közt a must annál hamarabb forrja ki magát, minél magasabb a hőmérséklet. De magas fokú hőmérsékletben például 25-36 C. fok közt az erjedés rendszeren előbb szűnik meg, semhogy elég alkohol képződhetett volna a mustban, tehát még sok cukor marad benne. Ha az ilyen teljesen ki nem forrt bort hűvösebb helyiségbe állítjuk, akkor a benne levő élesztősejtek újra növekedni kezdenek, vagyis az erjedés rendszeren újra megindul. Némely must akkor sem forrja ki magát teljesen ha állandóan 25 C. fokú hőmérsékletben van, azért ha azt akarjuk, hogy teljesen kiforrja magát, úgy kell intézni a dolgot, hogy az erjedés vége felé sohasem legyen ilyen magas hőmérséklet a pincében vagy más helyiségben, a melyben az újbor van. A mi pedig az alacsony fokú hőmérsékletet illeti, megjegyzendő, hogy az erjedés már 10 fok mellett is igen lassú, a cukornak egy része még tavasz felé is meg van a borban. Ha a főerjedés alatt a hőmérséklet ilyen alacsony volt, akkor az új bornak rendszeren utóerjednie kell, annál inkább, mert a rendszeren időben az ilyen ki nem forrt bort is leszoktát a seprőről fejteni. 15 C. fokú hőmérsékletben a legtöbb most elég gyorsan erjed, de magasabb, például 20 C. fokú hőmérsékletben még gyorsabban megyen ez végbe s még biztosabb, hogy a bor teljesen kiforrja magát. Az erjedésre nézve kedvező hőmérséklet tehát 15-25 C. fok (12-20 R. fok) közt van.

* **Közönséges, ezélszerű borderítőszerek.** A legközönségesebb s leginkább elterjedt borderítőszerek a vízahólyag, de ezzel csak fehér borokat szabad deríteni, mert a vörös bort nemesak zavarosságától hanem színétől is megfosztja. A vízahólyagot már elkészítve is szokták árulni, az elkészített vízahólyagból egy decziliter vagy még két centiliternél ennél kevesebbet kell egy hektoliter bor derítéséhez használni. A gelatin szintén meglehetősen elterjedt derítőszerek; ebből 8-10 gramm kell egy hektoliter borba. A gelatin kis darabokra vágjuk, s meleg vízben folyton keverjük, míg fel nem olvad. Lehetőleg kevés vízben oldjuk fel. A kihűlt gelatint kis nyírfaseprével a fertályban borral fehér habzásig keverjük s aztán a borra felöntve, ezzel jól összekeverjük. A friss tojás fehérje is jó derítőszerek. Egy hektoliter borra csak egy és fél friss, sárgájától teljesen megfosztott tojásfehérjét veszünk s ezt előbb egy kávéskanálnyi finoman porrá tört sóval, aztán pedig mintegy 2 decziliter vízzel jól elverjük s úgy használjuk, mint a gelatint Száritott tojásfehérjét is szoktak derítésre használni; ebből 6 grammot vesznek egy hektoliter borra, vagy 7 grammot, ha a bor nagyon zavaros. A száritott fehérjét fertályba téve 2-3 decziliter borral keverjük el s aztán könnyű habzásig felverjük. Végül bort eresztünk hozzá a hordóból s ezzel is jól összekevervén, a hordóba öntjük, a hol az összes borral ismét jól összekeverjük.

* **A must erjedésének lassítása.** Az olyan must erjedésének megakadályozására, melyet valahová szállítani vagy hosszabb ideig édesen megtartani akarnak, rendszeren szalicilsavat szoktak használni, de minthogy a mustból vagy borból többé eltávolítani nem lehet, azért újabb időben e czélra való használata nem egészen alaptalan agályokat kelt. A paszteurizálással (a mustnak 50 R. fokra való felhevítésével) is ezélt örünk, de csak igen rövid időre, legfeljebb három-négy napra, minéltojva a paszteurizált mustot is csak biztonsági dugókkal ellátott hordókban lehet felállítani. Újabb ismét a kénezést kezdik erre a czélra ajánlani. A kénezés nem mai kelte, nagyon régen használták már a must erjedésének késleltetésére. Igaz ugyan, hogy ez ellen is lehet nem egy kifogást tenni, főképp azt, hogy kénsav képződik a mustban és borban. Ez tagadhatatlan, de ezt a kénsavat jelentékenyen kevesbithetjük, ha a bort többször lefejtjük vagy felmelegítjük. Ezután az erjedést azzal indíthatjuk meg, hogy már erjedő mustot vizsgálunk a nem erjedő közé ezáltal a még megmaradt kénsavat újra jelentékenyen kevesbítjük. A kénezést úgy végezhetjük, hogy a mustnak egyharmad részét kénezett hordóba öntjük, a hordót bedugaszoljuk, jól ide-oda gurítjuk, aztán a kénezést ismétéljük, de most a mustnak másik harmadrészét is hozzáöntjük s újra felrúzzuk. Az így kénezett mustot a szállító hordóba töltjük.

* **Avetómag kiválasztása.** A vetés egy minőség mint mennyiség tekintetében a jó talajon és ennek ezélszerű megművelésén kívül tudvalevőleg a vetőmag minőségétől is függ, minél fogva a vetőmag kiválasztására a gazdáknak mindig nagy gondot kell fordítani. A grignoni földmívelési iskola tapasztalatai szerint a vetőmagot legezészerűbben úgy választhatjuk ki, ha fűrészjük és pedig ha a tiszta friss víznek esékély fajsulya van, kálisálsórom, vagy konyhasó oldatban. Fűrészítés előtt trierőrn kell a gabonát áteresztetni, hogy a törött és sovány gabonaszemeket különválassza. A furdóben még meglehetősen mennyiségű alárendelt, vetőmagnak nem alkalmas szem marad a felületen, melyet le kell onnan szedni. Ily módon a gyonnaevaktól is megtisztul a vetőmag. — Ehhez a tapasztalathoz meg kell jegyeznünk, hogy a konyhasó oldatot nem ajánlhatók, mert olyan réteggel vonja be a magot, a mely a csirázást akadályozza. — s.